

☒ **DẠNG 1. Bài toán liên quan đến khoảng cách từ một điểm tới một đường thẳng.**

1. Phương pháp giải.

Để tính khoảng cách từ điểm $M(x_0; y_0)$ đến đường thẳng

$\Delta: ax + by + c = 0$ ta dùng công thức

$$d(M_0, \Delta) = \frac{|ax_0 + by_0 + c|}{\sqrt{a^2 + b^2}}$$

2. Các ví dụ.

Ví dụ 1: Cho đường thẳng $\Delta: 5x + 3y - 5 = 0$

a) Tính khoảng cách từ điểm $A(-1; 3)$ đến đường thẳng Δ

b) Tính khoảng cách giữa hai đường thẳng song song Δ và $\Delta': 5x + 3y + 8 = 0$

Lời giải:

a) Áp dụng công thức tính khoảng cách ta có:

$$d(A, \Delta) = \frac{|5 \cdot (-1) + 3 \cdot 3 - 5|}{\sqrt{5^2 + 3^2}} = \frac{1}{\sqrt{34}}$$

b) Do $M(1; 0) \in \Delta$ nên ta có

$$d(\Delta; \Delta') = d(M, \Delta') = \frac{|5 \cdot 1 + 3 \cdot 0 + 8|}{\sqrt{5^2 + 3^2}} = \frac{13}{\sqrt{34}}$$

Ví dụ 2: (ĐH – 2006A): Cho 3 đường thẳng có phương trình

$$\Delta_1: x + y + 3 = 0; \Delta_2: x - y - 4 = 0; \Delta_3: x - 2y = 0$$

Tìm tọa độ điểm M nằm trên Δ_3 sao cho khoảng cách từ M đến Δ_1 bằng 2 lần khoảng cách từ M đến Δ_2 .

Lời giải:

$$M \in \Delta_3 \Rightarrow M(2t; t)$$

Khoảng cách từ M đến Δ_1 bằng 2 lần khoảng cách từ M đến Δ_2 nên ta có

$$d(M; \Delta_1) = 2d(M; \Delta_2) \Leftrightarrow \frac{|2t + t + 3|}{\sqrt{2}} = 2 \frac{|2t - t - 4|}{\sqrt{2}}$$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} 3t + 3 = 2t - 4 \\ 3t + 3 = -2t - 4 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} t = -11 \\ t = 1 \end{cases}$$

Vậy có hai điểm thỏa mãn là $M_1(-22; -11)$, $M_2(2; 1)$

Ví dụ 3: Cho ba điểm $A(2;0)$, $B(3;4)$ và $P(1;1)$. Viết phương trình đường thẳng đi qua P đồng thời cách đều A và B

Lời giải:

Đường thẳng Δ đi qua P có dạng

$$a(x-1) + b(y-1) = 0 \quad a^2 + b^2 \neq 0 \quad \text{hay} \quad ax + by - a - b = 0$$

Δ cách đều A và B khi và chỉ khi

$$d(A; \Delta) = d(B; \Delta) \Leftrightarrow \frac{|a-b|}{\sqrt{a^2+b^2}} = \frac{|2a+3b|}{\sqrt{a^2+b^2}}$$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} a-b = 2a+3b \\ b-a = 2a+3b \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a = -4b \\ 3a = -2b \end{cases}$$

+ Nếu $a = -4b$, chọn $a = 4$, $b = -1$ suy ra $\Delta: 4x - y - 3 = 0$

+ Nếu $3a = -2b$, chọn $a = 2$, $b = -3$ suy ra $\Delta: 2x - 3y + 1 = 0$

Vậy có hai đường thẳng thỏa mãn bài toán là $\Delta_1: 4x - y - 3 = 0$ và $\Delta_2: 2x - 3y + 1 = 0$

Ví dụ 4: Cho tam giác ABC có $A(1;-2)$, $B(5;4)$, $C(-2,0)$. Hãy viết phương trình đường phân giác trong góc A.

Lời giải:

Cách 1: Dễ dàng viết được phương trình đường thẳng AB, AC có phương trình

$$AB: 3x - 2y - 7 = 0, \quad AC: 2x + 3y + 4 = 0$$

Ta có phương trình đường phân giác góc A là

$$\begin{cases} \Delta_1: \frac{3x-2y-7}{\sqrt{13}} = \frac{2x+3y+4}{\sqrt{13}} \\ \Delta_2: \frac{3x-2y-7}{\sqrt{13}} = -\frac{2x+3y+4}{\sqrt{13}} \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} \Delta_1: x - 5y - 11 = 0 \\ \Delta_2: 5x + y - 3 = 0 \end{cases}$$

Ta thấy $(5 - 5 \cdot 4 - 11)(-2 - 5 \cdot 0 - 11) > 0$ nên 2 điểm B, C nằm về cùng 1 phía đối với đường thẳng Δ_1 . Vậy $\Delta_2: 5x + y - 3 = 0$ là phương trình đường phân giác trong cần tìm.

Cách 2: Gọi $D(x;y)$ là chân đường phân giác hạ từ A của tam giác ABC

$$\text{Ta có } \overrightarrow{BD} = \frac{AB}{AC} \overrightarrow{DC}$$

$$\text{Mà } AB = 2\sqrt{13}, \quad AC = \sqrt{13}$$

$$\overrightarrow{BD} = \frac{AB}{AC} \overrightarrow{DC} \Leftrightarrow \begin{cases} x - 5 = 2(-2 - x) \\ y - 4 = 2(0 - y) \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = \frac{1}{3} \\ y = \frac{4}{3} \end{cases} \text{ suy ra } D\left(\frac{1}{3}; \frac{4}{3}\right)$$

Ta có phương trình đường phân giác AD: $\frac{y + 2}{\frac{4}{3} + 2} = \frac{x - 1}{\frac{1}{3} - 1}$ hay

$$5x + y - 3 = 0$$

Cách 3: Gọi $M(x; y)$ thuộc đường thẳng Δ là đường phân giác góc trong góc A

Ta có $(\overrightarrow{AB}, \overrightarrow{AM}) = (\overrightarrow{AC}, \overrightarrow{AM})$

Do đó $\cos(\overrightarrow{AB}, \overrightarrow{AM}) = \cos(\overrightarrow{AC}, \overrightarrow{AM})$ (*)

Mà $\overrightarrow{AB} = (4; 6)$; $\overrightarrow{AC} = (-3; 2)$; $\overrightarrow{AM} = (x - 1; y + 2)$ thay vào (*) ta có

$$\frac{4(x - 1) + 6(y + 2)}{\sqrt{4^2 + 6^2} \sqrt{(x - 1)^2 + (y + 2)^2}} = \frac{-3(x - 1) + 2(y + 2)}{\sqrt{(-3)^2 + 2^2} \sqrt{(x - 1)^2 + (y + 2)^2}}$$
$$\Leftrightarrow 2(x - 1) + 3(y + 2) = -3(x - 1) + 2(y + 2) \Leftrightarrow 5x + y - 3 = 0$$

Vậy đường phân giác trong góc A có phương trình là: $5x + y - 3 = 0$

Ví dụ 5: Cho điểm $C(-2; 5)$ và đường thẳng $\Delta: 3x - 4y + 4 = 0$. Tìm trên

Δ hai điểm A, B đối xứng với nhau qua $I\left(2; \frac{5}{2}\right)$ và diện tích tam giác

ABC bằng 15.

Lời giải:

Để thấy đường thẳng Δ đi qua $M(0; 1)$ và nhận $\vec{u}(4; 3)$ làm vector chỉ

phương nên có phương trình tham số là $\begin{cases} x = 4t \\ y = 1 + 3t \end{cases}$

Vì $A \in \Delta$ nên $A(4t; 1 + 3t)$, $t \in R$.

Hai điểm A, B đối xứng với nhau qua $I\left(2; \frac{5}{2}\right)$ suy ra

$$\begin{cases} 2 = \frac{4t + x_B}{2} \\ \frac{5}{2} = \frac{1 + 3t + y_B}{2} \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x_B = 4 - 4t \\ y_B = 4 - 3t \end{cases}$$

Do đó $B(4-4t; 4-3t)$

Ta có $AB = \sqrt{(4-8t)^2 + (3-6t)^2} = 5|2t-1|$ và

$$d(C; \Delta) = \frac{|3 \cdot (-2) - 4 \cdot 5 + 4|}{5} = \frac{22}{5}$$

$$\text{Suy ra } S_{ABC} = \frac{1}{2} AB \cdot d(C; \Delta) = \frac{1}{2} \cdot 5|2t-1| \cdot \frac{22}{5} = 11|2t-1|$$

Diện tích tam giác ABC bằng

$$15 \Leftrightarrow 11|2t-1| = 15 \Leftrightarrow 2t-1 = \pm \frac{15}{11} \Leftrightarrow t = \frac{13}{11} \text{ hoặc } t = -\frac{2}{11}.$$

$$\text{Với } t = \frac{13}{11} \Rightarrow A\left(\frac{52}{11}; \frac{50}{11}\right), B\left(-\frac{8}{11}; \frac{5}{11}\right)$$

$$\text{Với } t = -\frac{2}{11} \Rightarrow A\left(-\frac{8}{11}; \frac{5}{11}\right), B\left(\frac{52}{11}; \frac{50}{11}\right)$$

$$\text{Vậy } A\left(\frac{52}{11}; \frac{50}{11}\right), B\left(-\frac{8}{11}; \frac{5}{11}\right) \text{ hoặc } A\left(-\frac{8}{11}; \frac{5}{11}\right), B\left(\frac{52}{11}; \frac{50}{11}\right).$$

3. Bài tập luyện tập:

Bài 3.47: Tính khoảng cách từ điểm M đến đường thẳng d trong các trường hợp sau:

a) $M(1; -1)$ và $d : x + y - 5 = 0$ b) $M(3; 2)$ và d là trục Ox .

c) $M(-3; 2); (d) : 2x = 3$ d) $M(5; -2); (d) : \begin{cases} x = -2 + 2t \\ y = 5 - t \end{cases}$

Bài 3.48: Cho hai đường thẳng

$$d_1 : 2x - 3y + 1 = 0; d_2 : -4x + 6y - 3 = 0$$

a) Chứng minh rằng $d_1 // d_2$

b) Tính diện tích hình vuông có 4 đỉnh nằm trên 2 đường thẳng d_1 và d_2 .

c) Viết phương trình đường thẳng Δ song song và cách đều d_1, d_2 .

Bài 3.49: Viết phương trình đường thẳng đi qua điểm $E(2; -1)$ và cách điểm $F(-3; -1)$ một đoạn bằng 3.

Bài 3.50: Viết phương trình tổng quát của đường thẳng đi qua điểm $I(-2; 3)$ và cách đều hai điểm $A(5; -1)$ và $B(3; 7)$.

Bài 3.51: a) Cho hai điểm $A(2;2)$, $B(5;1)$. Tìm điểm C trên đường thẳng $\Delta: x - 2y + 8 = 0$ sao cho diện tích tam giác ABC bằng 17.
b) Cho tam giác ABC có $A(2;-4)$, $B(0;-2)$ và C nằm trên đường thẳng $3x - y + 1 = 0$; diện tích tam giác ABC bằng 1 (đơn vị diện tích). Hãy tìm tọa độ điểm C .

Bài 3.52: a) Cho hai đường thẳng $d_1: 2x - 3y + 5 = 0$; $d_2: 3x + 2y - 2 = 0$. Tìm M nằm trên Ox cách đều d_1 và d_2 .

b) Cho 3 đường thẳng

$d_1: \begin{cases} x = 1 - 2t \\ y = 1 + t \end{cases}$; $d_2: 6x + 8y - 1 = 0$; $d_3: 4x - 3y + 2 = 0$. Tìm M

nằm trên d_1 cách đều d_2 và d_3 .

Bài 3.53: Cho 2 điểm $A(2;1)$, $B(-3;2)$ và đường thẳng

$d: 4x + 3y + 5 = 0$. Tìm điểm M cách đều A, B đồng thời khoảng cách từ M đến d bằng 2.

Bài 3.54: Cho điểm $A(3;1)$. Xác định hai điểm B và C sao cho $OABC$ là hình vuông và B nằm trong góc phần tư thứ nhất. Viết phương trình 2 đường chéo của hình vuông đó.

Bài 3.55: Cho hai điểm $A(1;1)$, $B(4;-3)$. Tìm điểm C thuộc đường thẳng $x - 2y - 1 = 0$ sao cho khoảng cách từ C đến đường thẳng AB bằng 6.

Bài 3.56: Cho tam giác ABC có diện tích bằng 4, hai đỉnh $A(1;-2)$, $B(2;-3)$ và trọng tâm G của tam giác ABC nằm trên đường thẳng $d: x - y - 2 = 0$. Tìm tọa độ điểm C .

Bài 3.57: Cho tam giác ABC có $A(0;1)$ và phương trình các đường cao $BB': 2x - y - 1 = 0$, $CC': x + 3y - 1 = 0$. Tính diện tích tam giác ABC .

Bài 3.58: Cho các điểm $A(1;0)$, $B(-2;4)$, $C(-1;4)$, $D(3;5)$. Tìm tập hợp điểm M sao cho diện tích hai tam giác MAB và MCD bằng nhau.

Bài 3.59: Cho hình bình hành $ABCD$ có diện tích bằng 4. Biết $A(1;0)$, $B(0;2)$ và giao điểm I của hai đường chéo nằm trên đường thẳng $y = x$. Tìm tọa độ đỉnh C và D .

Bài 3.60. Cho các điểm $A(2;3)$, $B(5;2)$, $C(8;6)$ và một đường thẳng $d: x - y + 5 = 0$. Tìm trên d một điểm D sao cho hình vuông $MNPQ$ có các cạnh lần lượt đi qua các điểm A, B, C, D có diện tích lớn nhất.

Bài 3.61. Cho ba điểm $A(2;3)$, $B(4;-1)$, $C(4;5)$. Viết phương trình đường thẳng Δ đi qua A sao cho tổng khoảng cách từ các điểm B và C đến đường thẳng Δ đạt giá trị lớn nhất.

Bài 3.62 : Trong mặt phẳng với hệ tọa độ vuông góc Oxy, cho tam giác ABC vuông tại C . Biết $A(3;0)$, đỉnh C thuộc trục tung và có tung độ nhỏ hơn 1, điểm B nằm trên đường thẳng $\Delta: 4x + 3y - 12 = 0$. Tìm tọa độ trọng tâm G của tam giác ABC , biết tam giác ABC có diện tích bằng 6.